

Marttisten DNA-seminaari Tampereella 14.9.2014

Viime syyskuussa järjesti sukuseuramme **Family Tree**:n web-sivuilla toimivan Marttisten DNA-ryhmän jäsenille parituntisen seminaarin Tampereella Plevnan panimoravintolassa. Osanottajia oli kiitettävästi eli kaiken kaikkiaan 25 henkeä ympäri Suomenmaata - mukaan luettuna myös sukuseuramme hallituksen jäsenet. Kaiken kaikkiaan on DNA-ryhmässämme nyt jo yli 40 jäsentä.

Seminaarissa ryhmän vetäjä Pekka Haikkala esitteli saatuja DNA-ryhmän testituloksia ja niiden yhteyksiä toisiinsa. Erityisesti keskityttiin teemaan, kuinka ko. testeistä saatuja tuloksia voidaan ja tulisi tulkita. Esitystä seurasi vilkas keskustelu ja osallistujien taholta esitys sekä seminaarijärjestelyt saivatkin varsin myönteistä palautetta. Päivän päätteeksi piti seuran hallitus vielä perinteisen syyskokouksensa.

Eräs tutkimuksemme pääteemoista on ollut selvittää amerikkalaisen Family Treen laboratoriossa testattujen DNA-näytteiden avulla Yhdysvaltojen itsenäisyysjulistuksen allekirjoittajan John Mortonin (eli Marttisen) (1724-1777) biologisia sukujuuria Suomen Marttisiin sekä globaalisti myös muihin testattuihin, suomensukuisiin sukuihin.

Oheisessa taulukossa on ryhmämme osalta listattuna ns. 67 markkerin testeissä havaittujen mutaatioiden lukumäärät. Mitä pienempi tuo luku on, sitä todennäköisemmin ko. henkilöt ovat sukua keskenään. Näitä mutaatioita syntyy keskimäärin noin 0-3 kpl vuosisadassa eli neljän sukupolven aikana. Nyt testatuilla Mortoneillakin on noita mutaatioita todettu olevan 4 kpl, vaikka kirkonkirjojen mukaan he ovat suorassa isälinjassa vuonna 1606 Suomessa syntyneen ja Delawren Uuteen Ruotsiin vuonna 1654 muuttaneen Martti Marttisen poikien Marten Martensonin (1643-1718) ja Matthias Martensonin (1669-1708) jälkeläisiä.

Kaukaisin esi-isä		DNA-ryhmän jäsen	W Morton, Delaware	R Morton, Delaware	P Marttinen	J Hedborg	D Dick	J Vähäri	L Holappa	V Kellinsalmi	J Vaurio	P Pesonen	K Varis	G Lindström	L Talvitie
Martti Martttinen	1601-1701, Kangasniemi (?), Delaware	R Morton	4												
Erkki Marttinen	1732-1766, Kangasniemi, Salmenkylä	P Marttinen	7	5											
Martti Martinsson	-1677, Haapavesi	J Hedborg	5	7	10										
Juho Marttinen	- 1561, Kangasniemi	D Dick	8	6	5	9									
Martti Kahra	1703-1761, Alavus	J Vähäri	6	2	7	5	6								
Olof Holappa	1470, Käkisalmi	L Holappa	6	4	7	3	6	2							
Olof Holappa	1470, Käkisalmi	V Kellinsalmi	6	4	7	5	6	2	2						
Erkki Tuhonen	1694-1765, Ruovesi / Isokyrö	J Vaurio	6	4	7	5	6	2	2	2					
Isak Pesonen	1673-1743, Ilomantsi	P Pesonen	5	3	6	6	7	3	3	3	7				
Varis	Konnevesi	K Varis	8	6	9	3	6	4	2	4	4	5			
Eric Hansson,	1642-1734, Stora Kopparberg, Ruotsi	G Lindström	6	4	7	9	6	6	6	6	6	5	8		
Olavi Löyväinen	1530 Savo (Kuortane/Alavus)	L Talvitie	5	3	6	6	7	3	3	3	3	2	5	6	
Vladimir Shikalov	-1870, Nizhny Sada, Udmurtia	N Shikalov	9	7	8	10	9	7	7	7	7	4	9	9	6
Mutaatiot, kpl			0-2	3-4	5-6	7	>7								

Koska eri markkerien mutaatiotaajuuksien on todettu vaihtelevan, on Family Treen web-sivuilla laskettavissa myös tilastotieteisiin perustuva todennäköisyysprosentti, joka siis ilmaisee todennäköisyyden henkilöiden sukulaisuuteen - huomioiden myös menneiden sukupolvien lukumäärän. Täten tämä prosenttiluku on vieläkin tarkempi selittäjä, kuin pelkkä mutaatioiden lukumäärä, ilmaisemaan testattavien henkilöiden biologista sukulaisuutta.

Kirkon- ja väestökirjojen perusteellahan ei sukututkimuksessa voida yleensäkaan päästä kuin jonnekin 1500- tai 1600- luvuille, kun taas Y-DNA testauksella voidaan haluttaessa päästä jopa tuhansia vuosia taaksepäin. Alla olevassa taulukossa on verrattu todennäköisyyksiä Mortonien sekä Kangasniemen Salmenkylästä lähtöisin olevan Pentti Marttisen osalta muihin Morton-ryhmämme jäseniin.

Toistaiseksi testattujen DNA-näytteiden valossa on hyvin ilmeistä, että John Mortonin biologiset sukujuuret juontavatkin Suomessa taaksepäin lähinnä Kangasniemen Marttisiin, joita tänä päivänä edustavat ainakin Pentti Marttinen ja nykyään Kanadan siirtolainen Mr. Dick. Varsin todennäköistä on, että myös nuo Haapaveden Martinssonit ovat alkuperältään Etelä-Savon Marttisita, jotka 1500-luvulla alkaneen savolaisen muuttoliikkeen aikana ajautuivat tuonne Pohjois-Pohjanmaalle.

Mortoneilla on siis todettu olevan läheinen biologinen yhteys moniin muihinkin suomalaisiin sukuihin. Nykyisen, lähinnä kirkonkirjoihin perustuneen tutkimuksen valossa näiden sukujen ja Mortonien yhteiset esi-isät löytynevät kuitenkin jo ajaltamme ennen varsinaista väestökirjanpitoa. Sukunimethän tulivat Suomessa yleensäkin käyttöön lähinnä Karjalassa vasta 1400-luvulla, josta tuo käytäntö levisi sitten myös Savoan ja läntiseen Suomeen; pakolliseksihan henkilöiden sukunimi tuli vasta vuonna 1921.

	W Morton	R Morton	P Marttinen	J Hedborg	D Dick	J Vaheeri	L Holappa	V Kellinsalmi	J Vaurio	P Pesonen	K Varis	G Lindström
R Morton	4 / 96 / 99											
P Marttinen	7 / 79 / 92	5 / 96 / 99										
J Hedborg	5 / 97 / 99	7 / 88 / 96	10 / 71 / 87									
D Dick	8 / 66 / 84	6 / 92 / 98	5 / 96 / 99	9								
J Vaheeri	6 / 89 / 97	2 / 99 / 100	7 / 91 / 97	5	6							
L Holappa	6 / 94 / 99	4 / 98 / 100	7 / 91 / 97	3	6	2						
V Kellinsalmi	6 / 90 / 97	4 / 97 / 99	7 / 82 / 93	5	6	2	2					
J Vaurio	6 / 90 / 97	4 / 97 / 99	7 / 83 / 94	5	6	2	2	2				
P Pesonen	5 / 94 / 99	3 / 98 / 100	6 / 91 / 97	6	7	3	3	3	7			
K Varis	8 / 81 / 93	6 / 92 / 98	9 / 81 / 92	3	6	4	2	4	4	5		
G Lindström	6 / 90 / 97	4 / 96 / 99	7 / 82 / 93	9	6	6	6	6	6	5	8	
L Talvitie	5 / 94 / 99	3 / 98 / 100	6 / 88 / 96	6	7	3	3	3	3	2	5	6
V Shikalov	9 / 49 / 71	7 / 84 / 94	8 / 65 / 83	10	9	7	7	7	7	4	9	9

Mutaatioiden lukumäärä, kpl

0-2

3-4

5-6

7

>7

Todenäköisyys, %

97-100

94-96

90-93

85-89

< 85

Sukupolvien lukumäärä, kpl

20 / 24

Sukupolvi = 25 vuotta

Ei yhteistä esi-isää 10 sukupolveer

Tänä päivänä on mahdollista tilata Family Treestä myös 111 markkerin testejä ja jotkut ryhmämme jäsenet ovat näin tehneetkin. Oheisessa taulukossa on esitetty vertailun vuoksi kyseisten henkilöiden 67 ja 111 markkerien DNA-testejä. Tuo 111 testi on vielä varsin uusi ja luonnollisesti tarkempi (ja kalliimpi) testimuoto. Tulosten tulkinta on vielä tänä päivänä kuitenkin epävarmaa, mutta tarkentunee testiaineiston lisääntyessä. Selvää ainakin on, että Holappan DNA-111 testitulosten täytynee olla virheellisiä. Muutenkaan kyseisten testitulosten korrelaatio ei ole mitenkään kovin hyvä.

Tri Vaurio oli tehnyt seminaariamme varten oman muistionsa Family Finderin käyttökokemuksista. Hän oli saanut vastauksena yli 300 osumaa, joista hän, pitkällisen tutkimuksen jälkeen, oli vahvistanut todelliseksi vain 11 osumaa. Tosin vielä ahkerampi tutkimus ja yhteydenotto olisivat voineet tuoda osumia enemmänkin.

Kaukaisin esi-isä		Ryhmän jäsen	J Vaheri, DNA 64	J Vaheri, DNA 111	L Holappa, DNA 64	L Holappa, DNA 111	P Pesonen, DNA 64	P Pesonen, DNA 111	G Lindström, DNA 64	G Lindström, DNA 111	V Shikalov, DNA 64	V Shikalov, DNA 111		
Martti Martinsson	-1677, Haapavesi	J Hedborg, DNA 64	5		3		6		9		10			
		J Hedborg, DNA 111		9		49		10		13		15		
Martti Kahra	1703-1761, Alavus	J Vaheri, DNA 64			2		3		6		7			
		J Vaheri, DNA 111				50		9		12		15		
Olof Holappa	-1470, Käkisalmi	L Holappa, DNA 64					3		6		7			
		L Holappa, DNA 111						49		52		53		
Isak Pesonen	1673-1743, Ilomantsi	P Pesonen, DNA 64							5		4			
		P Pesonen, DNA 111								11		12		
Eric Hanssson	1642-1734, Stora Kopparberg	G Lindström, DNA 64									9			
		G Lindström, DNA 111										17		
Mutaatioita, kpl		DNA 64	0-2		3-4		5-6		7		>7			
		DNA 111	0-2		3-5		6-7		8-10		>10			
			Selvästi sukua	Sukua (?)			Ehkä sukua			Mahdollisesti sukua			Ehkä ei sukua	

Toistaiseksi DNA-testattujen Marttien joukko on varsin pieni, joten toivottavasti aiheesta kiinnostuneet sukuseuralaiset ja varsinkin ne, joilla on pitkä perinnöllinen isälinja, voisivat tutkituttaa oman DNA:nsa (67 markkeria) ja antaa myös yhdistykselle oikeuden käyttää noita testituloksia seuramme julkisessa sukututkimustyössä. Testiin on mahdollista tällöin saada myös sukuseuramme avustusta, mikäli sukuseuran hallitus näin asiasta päättää. Allekirjoittanut jatkaa edelleen tulosten seuranta ja toimii asiassa yhdyshenkilönä.

Turun Yliopiston yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan yhteyteen on perustettu uusi John Morton-keskus, joka on nyt aloittanut toimintansa vuoden 2014 alusta. Keskukseen tarkoituksena on tehdä korkeatasoista tutkimusta Suomen ja Pohjois-Amerikan yhteisestä historiasta sekä lisätä globaalilla tasolla suuren yleisön ja päättäjien tuntemusta tästä aihepiiristä.

Asiaa julkistettaessa viime syksynä Turussa oli John Morton siellä näyttävästi esillä ja jatkossa löytyneekin vielä lisätietoa amerikkalaisista sukulaisistamme sekä heidän saavutuksistaan. Ainakin tietoisuus John Mortonista ja Suomen Marttisista tulee taten kasvamaan.

Pekka Haikkala